

Anayasa'nın Yorumlanmasında Yüksek Mahkeme'nin Rolü

Dato Seri Paduka Hj Kifrawi bin Dato Paduka Hj Kifli
Brunei Yüksek Mahkemesi Başkanı

1. Brunei Darüssalam'da Yüksek Mahkeme Kanunu, Yüksek bir Mahkemenin kurulmasını ve başvurulara bakmasını öngörür.

Kanunun 6. Bölümünde, Yüksek Mahkemenin bir Kayıt Mahkemesi olması ve aşağıdaki unsurlardan oluştuğu belirtilir

(a) İlk yargı yetkisini ya da istinaf mahkemesinin cezai ve hukuki yetkilerini kullanan Üst Mahkeme ve

(b) Temyiz mahkemesinin cezai ve hukuki yetkilerini kullanan Temyiz Mahkemesi (Yargıtay).

2. İstinaf Mahkemesi Kanunu, İstinaf Mahkemelerinin kurulmasını öngörmektedir. Singapur'daki Bölge Mahkemeleri ya da Malezya'daki Sulh Mahkemelerinin muadili olan bu İstinaf Mahkemeleri kararlarına karşı başvuru yapılabilir.

3. Alt Mahkeme Kanunu, Sulh Ceza Mahkemesinin, Çocuk Mahkemelerinin ve Küçük Anlaşmazlıklara Bakan İdare Mahkemelerinin kurulmasını öngörmektedir.

4. Şeriat Mahkemesi Kanunu, en çok ceza gerektiren Şeriat suçları ve İslam Aile Hukuku ile ilgili Şeriat davalarına bakan Şeriat Mahkemelerinin kurulmasını öngörmektedir.

5. Mahkemelerimiz, her zaman olduğu gibi, gerek ceza gerekse hukuk davalarında tarafların haklarını koruyan kararlar ve emirler vererek adalet dağıtmakla görevlidir.

Brunei Darüssalam'da, anayasal meseleleri ele alan ayrı bir Anayasa Mahkemesi bulunmamaktadır.

Yüksek Mahkeme Kanunu'nun 16. Bölümü, Üst Mahkemenin hukuki yetkisinin aşağıdaki unsurlardan oluşmasını öngörmektedir

(a) İngiltere'deki Yüksek Mahkemenin, Yüksek Mahkemenin Aile ve Yargıçlar Kurulu Bölümünün sahip olduğu ve kullandığı yetki ölçüsünde, benzer mahiyetteki ilk yargı yetkisi ve

(b) İlk yargı yetkisi veya istinaf mahkemesinin yetkisi olsun, bu kanunca ya da başka bir mevzuat ile verilebilecek olan bunun gibi başka bir yetki.

İngiliz Mahkemelerinin anayasa hukuku meselelerini ele alma konusunda yargı yetkilerinin olmasından ötürü, Brunei Darüßsalam Üst Mahkemesi de, Yüksek Mahkeme Kanunu'nun 16. Bölümü kapsamında, baktığı davalarda ileri sürülen anayasal meseleleri ele almaya yönelik olarak aynı yetkiye sahip bulunmaktadır.

6. 2004 yılında yapılan bir Anayasa değişikliği sonucunda, Mahkeme, önündeki davanın yargı denetimine kadar gidip gitmeyeceği konusunda birkaç defa Brunei Anayasası'nın madde 84C'sinin anlamına ilişkin olarak karar vermek zorunda kaldı.

Anayasanın Madde 84C(1)'inde yargı denetimi şeklindeki hukuk yolunun, Brunei Darüßsalam'da mevcut olmadığı ve olmayacağı belirtilmiştir.

Yüzbaşı Hjh Huraizah Binti Hj Duraman, Yüzbaşı Mohd Kamarul Faezal Bşn Hj Murni, Teğmen Erne Binti Hj Sanif, Teğmen Hj Md Adzim Bin Hj Shariffuin, Pehin Datu Singamanteri, Albay Dato Seri Paduka Haji Awg Mohammad Yasmin Bin Haji Umar, Tümgeneral Dato Paduka Seri Haji Aminuddin Ihsan Bin, Dato Seri Paduka Hj Abidin, Albay Haji Jofri Bin Haji Abdullah, Albay Hjh Huraizah Binti Hj Duraman, Sanıkları (Davalıları) Sultan Hazretlerine Brunei Kraliyet Silahlı Kuvvetlerindeki hizmetlerinin sona ermesini tavsiye etmeleri dolayısıyla dava ettiler. Üst Mahkeme şunu kabul etti ki; "Anayasa'nın madde 84C'sinde, bir kararı düzenleyen herhangi bir usul gerekliliğine uygunlukla ilgili bir mesele dâhil olmak üzere, Majeste adına hareket eden bir taraf ya da herhangi bir kamu görevinin yerine getirilmesinde Majeste adına ya da Majestenin yetkisi dâhilinde hareket eden bir taraf tarafından hiçbir karara karşı dava açılmayacağına tam olarak açıklık getirilmiştir."

Yakın geçmişteki bir dava olan *Dyg. Hjh Afsah Bte Hj Adol karşı Yaakub bin Israil* davasında (Başvuru No.9, 2013), Şikâyetçi (Davacı), Sultanlık Makamının onayını aldıktan sonra tapu siciline kaydedilmiş arazinin Sanığa

(Davalıya) transferinin, Arazi Kanununun Bölüm 28 (3) kapsamında Sanığın dolandırıcılık veya yanlış beyana taraf olması gerekçesiyle, iptal edilmesi için Üst Mahkemeye başvurdu. Şikâyetçi (Davacı), Tapu Kaydının Arazi Kanununun 29. Bölümü kapsamında düzeltilmesi için başvuru yaptı. Temyiz Mahkemesi (Yargıtay), Başkan (Üst Mahkemedeki) önündeki davanın yargı denetimine kadar gitmeyeceğine hükmetti.

Mortimer, P. (Temyiz Mahkemesi'nin hükmünü verirken) şunu ifade etti ki;

“Başkan tarafından verilen kararlar, hiçbir surette, bu hükümlere aykırı düşmezler. Bu, ne bir yargı denetimidir ne de bir önlem olarak gösterilen bir yargı denetimidir. Başkan tarafından yapılan açıklamalar ve verilen kararlar, arazi transferini onaylayacak kararlara yönelik değildir fakat Arazi Kanunu hükümleri kapsamında ve şu anda dikkatimizi verdiğimiz örf ve âdet hukuku içinde yapılmaktadır.”

7. Anayasa'nın Madde 2(1)'inde çeşitli anayasal görevler (“Başsavcı”, “Sayıştay Başkanı”), Kurumlar (“Bakanlar Kurulu”, “Naiplik Konseyi”, “Yasama Meclisi”) ve Tüzükler (“İçtüzük”), vs. tanımlanmaktadır.

Madde 2(6)'de belirtilmektedir ki *“Bu Anayasa'da aksi öngörülmedikçe ya da bağlam aksini gerektirmedikçe, İstimlak Kanunu (Bölüm 4) tüm diğer mevzuatın yorumu için geçerli olduğu üzere bu Anayasa'nın yorumu için de geçerlidir.”*

Genel olarak tüm kanunların yorumlanmasında yararlanılan kanun, Anayasa hükümlerinin yorumlanmasında ve yapılmasında Mahkemelere yardımcı olur.

Anayasa'nın Madde 86(1)'inde şu öngörülmektedir ki:

“86. Sultan Hazretleri, bu Anayasa hükümlerinin herhangi birinin anlamı, yorumu, amacı, sınırı ile ilgili bulunan, böyle bir anlam, yorum, amaç, sınırdan doğan herhangi bir meseleyi, (bu mesele hakkında) bir karar verilmesi için Madde (7) uyarınca kurulan “Yorum” Mahkemesi'ne havale edebilir.

(2) Bir mahkeme önündeki herhangi bir yasal işlemde böyle bir mesele ortaya çıktığında, Sultan Hazretleri, bu mahkemeye meseleyi “Yorum” Mahkemesine havale etmesi yönünde veya meseleyi kendisine, sorunu “Yorum” Mahkemesine sevk etmesi gerekenin Sultan Hazretleri olduğunu arz ederek, havale etmesi yönünde talimat verebilir ve Sultan Hazretleri bu havaleyi alınca meseleyi “Yorum” Mahkemesi'ne havale edebilir:

Ancak bu, mahkemenin “Yorum” Mahkemesince önceden karara bağlanmış bir meseleyi havale etmemesi şartıyla olur.

(3) Eğer Sultan Hazretleri bu meseleyi “Yorum” Mahkemesine havale etmezse, havaleyi yapan mahkemeyi durumdan haberdar eder ve mahkeme bunun üzerine, önündeki yasal işlemleri başlatır.

(4) Bu Madde kapsamında kendisine havale edilen herhangi bir mesele üzerine “Yorum” Mahkemesinin çoğunluğunun vermiş olduğu karar, Mahkemenin bir kararı olarak addedilir; ve Mahkemenin herhangi bir kararı, yazılı hale getirilip Resmi Gazete’de yayımlanır ve Gazetenin hazırlanıp basılması yoluyla ortaya konabilir.

(5) Madde (2) kapsamındaki havale uyarınca Sultan Hazretlerinin “Yorum” Mahkemesine bir havale yapması durumunda, Sultan Hazretleri, “Yorum” Mahkemesi kararının meseleyi havale etmiş olan mahkemeye iletilmesini sağlar.

(6) Bu Madde kapsamında “Yorum” Mahkemesinin kendisine havale edilmiş herhangi bir meseleye ilişkin olarak verdiği karar, tüm şahıslar için bağlayıcı ve kesindir ve doğruluğundan şüphe edilemez veya herhangi bir mahkemeye yapılacak başvurunun konusu olamaz ya da herhangi bir mahkemece yapılacak denetime tabi tutulamaz.

(7) “Yorum” Mahkemesi 3 üyeden oluşur-

(a) Bir ülkede yüksek düzeyde yargıçlık görevinde bulunmuş ya da bulunan, veya bir ülkede en az 20 yıl avukatlık yapmış bir şahıs olan Başkan;

(b) Bir ülkede en az 10 yıl avukatlık yapmış bir şahıs olan bir üye; ve

(c) Herhangi bir ülkeden olup İslam Dinini öğreten, İslam hukukunda görev almış ya da alan veya İslam hukuku uzmanı olan bir şahıs olan bir üye.

Başkan ve diğer üyeler, Sultan Hazretlerinin Devlet Belgesi olan Resmi Mührü ile atanırlar ve Sultan Hazretleri için çalışırlar.

(8) Sultan Hazretleri, zaman zaman meseleleri karara bağlama ya da havale etme hususunda izlenecek prosedür ile ilgili kuralları oluşturabilir, değiştirebilir veya kaldırabilir, ve de “Yorum” Mahkemesi üyelerine Konsolide Fondan ödenecek ücrete ilişkin düzenlemeler yapabilir.

(9) “Yorum” Mahkemesi önceki kararlarının herhangi birinden sapabilir (ayrılabilir).

Anayasa'nın ilânından bu yana, Sultan Hazretleri, Mahkemeye herhangi bir Anayasa hükmünün anlamı, yorumu ile ilgili bir meseleyi Madde 86(7) uyarınca kurulmuş olan "Yorum" Mahkemesine havale etmesi yönünde talimat vermiş değildir.

Mahkeme ise, Sultan Hazretleri meseleleri "Yorum" Mahkemesine havale etsin diye, Anayasa'nın herhangi bir hükmünün yorumu ile ilgili bir meseleyi şimdiye kadar Sultan Hazretlerine havale etmiş değildir. Şu ana kadar, davadaki taraflar, Sultan Hazretlerinin meseleleri "Yorum" Mahkemesine havale etmesi için, bu meselelerin Sultan Hazretlerine havale edilmesi yönünde Mahkemeye bir başvuru yapmamışlardır.

The Role of the Supreme Court in the Interpretation of the Constitution

Dato Seri Paduka Hj Kifrawi Bin Dato Paduka Hj Kifli
Chief Justice of Supreme Court of Brunei

1. In Brunei Darussalam the Supreme Court Act provides for the establishment of a Supreme Court and to provide for the hearing of appeals from such Court.

Section 6 of the Act states that the Supreme Court shall be a Court of Record and shall consist of

(a) the High Court which shall exercise original appellate criminal and civil jurisdiction and

(b) the Court of Appeal which shall exercise appellate criminal and civil jurisdiction

2. The Intermediate Court Act provides for the establishment of the Intermediate Courts. Any appeal against the orders of the Intermediate Court equivalent to District Courts in Singapore or Sessions Court in Malaysia (would be heard by the Court of Appeal).

3. The Subordinate Court Act provides for the establishment of the Magistrate's Court, Juvenile Courts, and Small Claims Tribunals.

4. The Syariah Court Act established the Syariah Courts which deal with Syariah cases which comprising mainly cases involving Syariah criminal offences and Islamic Family Law cases.

5. Our Courts, as usual, are busy dispensing justice by making decisions and orders which protect the rights of the parties in both criminal and civil cases.

In Brunei Darussalam, there is no separate Constitution Court which deals with constitutional cases.

Section 16 of the Supreme Court Act provides that the civil jurisdiction of the High Court shall consist

(a) of original jurisdiction and authority of a like nature and extent to that held and exercised by the Chancery, Family and Queen's Bench Divisions of the High Court in England; and

(b) such other jurisdictions, whether original or appellate as may be conferred upon it by this or any other written law.

Since the English Courts have jurisdiction in dealing with constitutional law issues, therefore, the Brunei Darussalam High Court has the same jurisdiction under section 16 of the Supreme Court Act to deal with constitutional issues which are raised in the cases dealt by the Brunei High Court.

6. As a result of an amendment to the Constitution in 2004, the Court had to decide on the meaning Article 84C of the Brunei Constitution in several cases whether the proceedings before the court amount to a judicial review.

Article 84C(1) of the Constitution states that the remedy of judicial review is and shall not be available in Brunei Darussalam.

In *Capt.(Rtd) Hjh Huraizah Binti Hj Duraman 1st Appellant, Capt. (Rtd) Mohd Kamarul Faezal Bin Hj Murni 2nd Appellant, Lt. (Rtd) Erne Binti Hj Sanif 3rd Appellant, Lt.(Rtd) Hj Md Adzim Bin Hj Shariffudin 4th Appellant AND YB Pehin Datu Singamanteri Col.(Rtd) Dato Seri Paduka Haji Awg Mohammad Yasmin Bin Haji Umar 1st Respondent, Major General Dato Paduka Seri Haji Aminuddin Ihsan Bin POKSM Dato Seri Paduka Hj Abidin 2nd Respondent, Col.(U) Haji Jofri Bin Haji Abdullah 3rd Respondent* (High Court) (Civil Suit Nos.117,118,119 & 120 of 2010) the 1st Appellant *Capt.(Rtd) Hjh Huraizah Binti Hj Duraman* sued the Defendants (Respondents) for their action in recommending to His Majesty the Sultan that her service in the Royal Brunei Armed Forces be terminated. The High Court held that; 'Article 84C of the Constitution makes it perfectly clear that no litigation be brought against any decision by any party acting on behalf of His Majesty or any party acting on his behalf or under his authority in the performance of any public function including any question relating to compliance with any procedural requirement governing such decision.'

In a recent case *Dyg. Hjh Afsah Bte Hj Adol v Yaakub bin Israil* Civil Appeal No.9 of 2013, the Plaintiff applied in the High Court, to set aside the transfer

of land to the Defendant which has been registered after getting approval from the Sultan-In Council on the grounds that the Defendant was a party to fraud or misrepresentation under section 28(3) of the Land Code. The Plaintiff applied for the Land Register to be rectified under section 29 of the Land Code. The Court of Appeal ruled that the proceedings before the Chief Justice (in the High Court) do not amount to judicial review.

Mortimer, P. (giving the judgment of the Court of Appeal) stated; 'With the greatest respect, the orders made by the Chief Justice do not, in any way, contravene these provisions. This is not a judicial review nor is it a judicial review dressed up as an action. The orders and declarations made by the Chief Justice are not directed towards the decisions to approve the transfer of land but are made under the provisions of the Land Code and at common law to which we now turn.'

7. Article 2(1) of the Constitution defines the various constitutional posts ('Attorney General', 'Auditor General'), Bodies ('Council of Ministers', 'Council of Regency', 'Legislative Council') Rules ('Standing Orders') etc.

Article 2(6) provides that, 'Save as otherwise provided in this Constitution or required by context, the Interpretation and General Clauses Act (Chapter 4) shall apply to the interpretation of this Constitution as it applies to the interpretation of all other written laws.'

The Courts are assisted by the same law, used in the interpretation of all laws in general, in the interpretation and construction of the provisions of Constitution.

Article 86(1) of the Constitution provides that:

'86. (1) His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan may refer any question involving, arising from, relating to, or in connection with, the meaning, interpretation, purpose, construction, ambit or effect of any of the provisions of this Constitution to the Interpretation Tribunal established in accordance with Clause (7) for its determination.

(2) When any such question arises in any legal proceedings before any court, His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan may direct that court to refer such question to the Interpretation Tribunal or that court shall refer such question to His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan, with a submission that His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan should refer that question

to the Interpretation Tribunal, and upon receiving such reference His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan may refer such question to the Interpretation Tribunal:

Provided that the court shall not refer such question which has already been decided by the Interpretation Tribunal.

(3) If His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan does not refer such question to the Interpretation Tribunal, he shall cause the court by whom the reference thereof was made to be so informed, and the court shall thereupon proceed with the determination of the legal proceedings before it.

(4) The decision of a majority of the Interpretation Tribunal upon any question referred to it under this Article shall be deemed to be a decision of the Tribunal; and any decision of the Tribunal shall be in writing and shall be published in the *Gazette*, and may be proved by production of the *Gazette*.

(5) In the case of a reference made by His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan to the Interpretation Tribunal pursuant to a reference under Clause (2), His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan shall cause the determination of the Interpretation Tribunal to be communicated to the court by which the question has been referred and, in such case, that court may make such provision as may be just as to the costs of, and incurred by, such reference.

(6) The determination of the Interpretation Tribunal in any question referred to it under this Article shall be binding and conclusive upon all persons, and shall not be called in question in or be subject to any review by or appeal to any court.

(7) The Interpretation Tribunal shall consist of 3 members –

(a) a Chairman who shall be a person who holds or has held high judicial office in any country, or has for at least 20 years been engaged in legal practice in any country;

(b) one member who shall be a person who has for at least 10 years been engaged in legal practice in any country; and

(c) one member who shall be a person from any country who professes the Islamic Religion who holds or has held office in Islamic law or is an expert in Islamic law and jurisprudence.

The Chairman and other members shall be appointed by His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan by Instrument under the State Seal, and shall hold office during His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan's pleasure.

(8) His Majesty the Sultan and Yang Di-Pertuan may from time to time make, amend or revoke rules relating to the procedure to be followed in referring or determining questions under this Article, and may make arrangements as to the remuneration to be paid to members of the Interpretation Tribunal, which remuneration shall be charged on the Consolidated Fund.

(9) The Interpretation Tribunal may depart from any of its previous decisions.'

Since the Proclamation of the Constitution His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan has not directed the Court to refer any question relating to the meaning, interpretation and construction of any of the provisions of the Constitution to the Interpretation Tribunal established in accordance with Article 86(7).

The Court, also, so far has not referred any issues involving interpretation of any of the provisions of the Constitution to His Majesty so that His Majesty should refer the issues to the Interpretation Tribunal. The parties in legal proceedings, so far, have not applied to the Court to refer such issues to His Majesty for His Majesty to refer the issues to the Interpretation Tribunal.